

सिक्किम हेराल्ड

वर्ष ५८

गान्तोक, (आइतवार) २६ जनवरी, २०२५

अङ्क १

गणतन्त्र दिवसको पावन अवसरमा माननीय राज्यपालको सन्देश

मेरा प्रिय नागरिकहरू,
राष्ट्रको ७६ औं गणतन्त्र दिवसको शुभ अवसरमा, म सिक्किमका जनतासँगै छु। यस महत्वपूर्ण उत्सवको निम्ति सम्पूर्ण देशवासीहरूलाई हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु। यस महत्वपूर्ण अवसरमा, आज हामी हाम्रो महान राष्ट्रलाई एकताबद्ध गर्न सामूहिकरूपमा एक कदम अगाडि बढ्छौं। देशको स्वतन्त्रता र प्रजातन्त्र स्थापनाको उत्सव मनाउँदै गर्दा, आजको दिन हामी ती असंख्य अमर वीर सपुतहरूको बलिदानलाई याद गर्छौं। यसले हामीलाई आजको भारतलाई आकार दिनेहरूको सम्झना गराउँछ।

यस अवसरमा, म देशलाई निरन्तर सुरक्षा प्रदान गर्ने सशस्त्र बलहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। सेना, अर्धसैनिक बलका कर्मचारीहरू र उनीहरूका परिवारका सदस्यहरूलाई पनि म शुभकामना दिन्छु। आउनुहोस्, हामी सबै ती बहादुर पुरुष र महिलाहरूलाई श्रद्धाञ्जली अर्पण गरौं। देशको रक्षाका लागि आफ्नो जीवन बलिदान दिनेहरूलाई पनि हामीले श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्नुपर्छ। यसै दिनले हामीलाई एकता, प्रगती र विविधताको भावना सम्झना गराउँछ।

हामीलाई राष्ट्रको रूपमा के ले एकताबद्ध गर्छ भन्ने कुराको सम्झनु पर्दा, यो वर्ष हाम्रो राज्यको लागि पनि धेरै महत्वपूर्ण छ जब हामी भारत देशमा विलयको ५० औं वार्षिकोत्सव मनाइरहेका छौं। हाम्रो महान राष्ट्रको अभिन्न अङ्ग बनेपछि सिक्किमको चैतर्फी विकास भएको छ।

आधुनिकीकरण र विकासतर्फको कदममा, हाम्रो समृद्ध संस्कृति र सम्पदाको संरक्षण गर्न हामीले ठोस प्रयासहरू गरेका छौं। वर्षौंदेखि, सिक्किमले पर्यटन, स्वास्थ्य, शिक्षा र पूर्वाधारदेखि शासन र डिजिटल सम्पर्कसम्म सिक्किमले शिक्षाको क्षेत्रमा धेरै उपलब्धिहरू हासिल गरेको छ र अन्य राज्यहरूको बारेमा जात्र महत्वपूर्ण छ र यो अनुकरण गर्नको लागि एक आदर्श राज्य हो।

ती उल्लेखनीय उपलब्धिहरूमा गर्व गर्ने यो अवसरलाई सदुपयोग गरौं। यी उपलब्धिहरू हासिल गरेर, विगत ५० वर्षमा सिक्किम राज्यले विकास हासिल गरेको छ, र प्रगतिको मार्गमा आफूलाई स्थापित गरेको छ। हाम्रो सिक्किमले सधैं संविधानमा उल्लेखित आदर्शहरूलाई पालना गरेको छ र हामीले हाम्रो सम्पदाको सम्मान गरेका छौं र हाम्रो संस्कृतिलाई संरक्षण गरेका छौं। यो सबै नागरिकहरूको लागि दिगो र समावेशी भविष्यको दिशामा अथक प्रयासहरू हुन्।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,
हामी सबैलाई थाहा छ, हामी हाम्रो प्रगतिको उत्सव मनाउँछौं म तपाईंलाई यो जानकारी गराउन पाउँदा गर्व गर्छु कि सिक्किमले विभिन्न क्षेत्रमा बलियो उल्लेखनीय प्रगति गरेको छ। नीति आयोगको पछिल्लो दिगो विकास लक्ष्य मूल्याङ्कन अनुसार, आर्थिक वर्ष २०२०-२१ अघि

गरिएको सर्वेक्षणको तुलनामा सिक्किमले आफ्नो जीडीपीमा सकारात्मक वृद्धि भएको देखाएको छ। समग्र एसडीजी स्कोरमा उल्लेखनीय सुधार भएको छ, जसमध्ये सबैभन्दा प्रमुख हो, दिगो विकास लक्ष्य १० (एसडीजी १०) रहेको छ, असमानता घटाउने तथ्याङ्कबाट यसले देखाउँछ कि यस लक्ष्य अन्तर्गत, राज्यमा अपराध दर घटेको छ। उल्लेखनीय रूपमा घटेको छ, जुन सुरक्षित र समावेशी समाज सुनिश्चित गर्ने एक राम्रो तरिका हो। सफा पानी र सरसफाइको क्षेत्रमा (एसडीजी ६), सिक्किमले ६६ प्रतिशतको प्रशंसनीय अङ्क हासिल गरेको छ, जुन प्रत्येक नागरिकको लागि प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नको लागि न्यूनतम योग्यता मापदण्ड हो। सफा पिउने पानी र स्वच्छ वातावरण प्रदान गर्ने हाम्रो सफलतामा यी प्रयासहरू प्रमाण हुन्।

न्यायिक पूर्वाधारमा पनि सिक्किम देशका अगाडि रहेका राज्यहरूमध्ये एक हो। एक भनेको प्रति लाख जनसंख्यामा भारतमा सर्वोच्च अदालतको घनत्व हो। तर ६ वटा अदालतले समयमै न्याय सुनिश्चित गरिरहेका छन् र एउटा निष्पक्ष र न्यायपूर्ण समाजप्रति हाम्रो प्रतिबद्धतालाई सुदृढ पार्दै अझै काम गरिरहेको छ। हाम्रो राज्य पर्यटनप्रति पनि संवेदनशील छ। जुन राज्य उद्योगहरूको लागि वातावरणीय मापदण्डहरूको १०० प्रतिशत अनुपालन दर देखाउँछ। यो एक दिगो औद्योगिक अभ्यास हो।

आर्थिक क्षेत्रमा, सिक्किमको उत्पादन क्षेत्रले हाम्रो राज्यको जीडीपी-मा सबैभन्दा ठूलो योगदान पुऱ्याउँछ। यसले जीडीपी-मा ३५.७ प्रतिशत योगदान पुऱ्याउँछ, जुन देशमै सबैभन्दा धेरै हो। यसले हाम्रो औद्योगिक क्षेत्रमा नवीनता र वृद्धिलाई प्रवर्द्धन गर्न मद्दत गर्नेछ। सिक्किमले पोषण र स्वास्थ्यको क्षेत्रमा पनि उल्लेखनीय प्रगति गरेको छ। सिक्किमले पोषण र स्वास्थ्यका क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति गरेको छ। एनएफएस-५ (२०१६-२०२१) को सर्वेक्षण अनुसार, सिक्किम ५ वर्ष मुनिका बालबालिका २२.३ प्रतिशत छ, जसको राष्ट्रिय औसत ३५.५% छ, यो उपलब्धिले कुपोषणलाई सम्बोधन गर्नेछ। उल्लेख गरिएका कोसेदुङ्गाहरू दिगो विकास, सामाजिक समानता र समग्र विकासप्रति हाम्रो राज्यको अटल प्रतिबद्धता प्रतिबिम्बित गर्दछ। प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीको वृष्टिकोण अनुरूप, सिक्किम २०४७ सम्ममा विकसित भारतको वृष्टिकोण लिएर अगाडि बढिरहेको छ। हाम्रो विकासलाई तीव्र बनाउन मेरो सरकारले धेरै कदम चालेको छ। यसको निम्ति प्रमुख क्षेत्रहरू पहिचान गरिएका छन्। विशेष गरी युवाहरू रोजगारी, स्वास्थ्य सेवा र कल्याणलाई प्रवर्द्धन गर्ने कृषि र खाद्य प्रशोधन प्रवर्द्धन गर्न केन्द्रहरूको स्थापना पर्यटन र एमएसएमई विकासको प्रवर्द्धन र यसमा पूर्वाधार र सामाजिक विकासको प्रगतिहरू समावेश छन्। सिक्किमले आफूलाई औषधि उत्पादन केन्द्रको रूपमा स्थापित गरेको छ। यसमा एक अग्रणी केन्द्र बन्ने सम्भावना छ यसबाहेक, मेरो सरकारले नवीन कृषि अभ्यासहरू र गैर-कृषि क्षेत्रहरूलाई प्रवर्द्धन गर्ने लक्ष्य राखेको छ। जसको उद्देश्य ग्रामीण अर्थतन्त्रलाई प्रवर्द्धन गर्नु हो। हाम्रो प्रयासको केन्द्रबिन्दु जीवनयापनलाई सजिलो बनाउनु हो। ('ईज अफ लिभिङ'), जुन हाम्रा माननीय प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीद्वारा समर्थित छ। यस पहलको उद्देश्य पूर्वाधार र जीविकोपार्जनका अवसरहरूमा राम्रो पहुँच प्रदान गर्ने कानूनलाई बलियो बनाउन र प्रत्येक नागरिकलाई सुनिश्चित गर्न जीवन स्तर सुधार र समृद्ध बनाउनको लागि हो। यी लक्ष्यहरू प्राप्त गर्न, मेरो सरकारले विभिन्न अभियानहरू सुरु गरेको छ। जुन म यस महत्वपूर्ण अवसरमा प्रकाश पार्न चाहन्छु।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,
पर्यटन हाम्रो अर्थतन्त्रको मेरुदण्ड हो। जुन हाम्रो कुल उत्पादन (जीडीपी) को सबैभन्दा ठूलो योगदानकर्ता हो।

रहल पृष्ठ २ मा..

गणतन्त्र दिवसको पावन अवसरमा माननीय मुख्यमन्त्रीको सन्देश

गणतन्त्र दिवसको पावन अवसरमा माननीय मुख्यमन्त्रीको सन्देश

मेरा प्रिय नागरिकहरू,
हाम्रो महान राष्ट्रको गणतन्त्र दिवसको यस महत्वपूर्ण अवसरमा, म तपाईंहरू सबैलाई हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु। आज हामी गर्वका साथ तिरङ्गा फहराउँदै छौं। हामी हाम्रा स्वतन्त्रता सेनानीहरूको बलिदान र हाम्रो संविधानमा निहित आदर्शहरूमा मनन गर्न एकसाथ अघि आएर काम गरौं। न्याय, स्वतन्त्रता, समानता र भ्रातृत्वमा उनीहरूको वृष्टिकोणले हाम्रो महान राष्ट्रलाई प्रगतिको बाटोमा डोऱ्याइरहेको छ। सिक्किम राज्य स्थापनाको ५० औं वर्षगाँठ मनाउँदै गर्दा यो गणतन्त्र दिवसको विशेष महत्व छ। १६ मई १९७५ सालमा सिक्किम भारतको २२ औं राज्य/अभिन्न अङ्ग बनेदेखि हामीले अटल प्रतिबद्धताका साथ लोकतन्त्र र विकासलाई लिएका छौं। यो ऐतिहासिक कोसेदुङ्गाले पाँच दशकको प्रगति, दृढता र सामूहिक आकांक्षालाई संकेत गर्दछ, जसले सिक्किमलाई राष्ट्रको लागि एक आदर्श राज्यमा परिणत गर्नेछ। भारतको एक घटक राज्यको रूपमा हाम्रो यात्रा उल्लेखनीय रहेको छ - जसले सिक्किमलाई सानो हिमाली राज्यबाट देशको सबैभन्दा प्रगतिशील, समावेशी र वातावरणीय रूपमा दिगो राज्यहरू मध्ये विकसित यात्रामा प्रथम रहेको छ।

यो प्रगति हाम्रा जनताको दूरदर्शी नेतृत्व, गतिशील नीति र आत्मिय भावनाको परिणाम हो, जसले सिक्किमको अद्वितीय सम्पदा र मूल्य-मान्यतालाई संरक्षण गर्दै यसको विकासलाई निरन्तरता दिन अथक प्रयास गरेका छन्। यो हरेक सिक्किमेलीका लागि अपार गर्वको क्षण हो र हाम्रो यात्रामा चिन्तन गर्ने, हाम्रा उपलब्धिहरूलाई पहिचान गर्ने र सुनौलो सिक्किम, समृद्ध र समर्थ सिक्किम प्रतिको हाम्रो प्रतिबद्धतालाई पुनः बलियो बनाउने अवसर हो।

यो यात्रा बिना चुनौती सम्भव छैन। सानो अनि हिमाली राज्यको रूपमा, हामीले भौगोलिक अवरोधहरू, संयोजकता सीमितताहरू र प्राकृतिक प्रकोपहरूको बारम्बार आउने खतराहरूको सामना गरेका छौं। यी प्रतिकूलताहरूको बावजूद, सिक्किम र सिक्किमका जनताले अटल अवस्था, एक र अनुकूलनशीलता प्रदर्शन गरेका छन्, जसले गर्दा हामी अगाडि बढिरहने, चुनौतीहरूलाई अवसरमा परिणत गर्ने कुरा सुनिश्चित गरेको छ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,
हाम्रो संयुक्त प्रयासहरू मार्फत सिक्किम दिगो विकासमा अघाडि उभिएको छ, जसले पर्यवरण संरक्षण, जैविक खेती र पारिस्थितिक संरक्षणमा राष्ट्रिय र विश्वव्यापी मापदण्डहरू स्थापित गरेको छ। भारतको पहिलो पूर्ण जैविक खेती गर्ने राज्यको रूपमा, हामीले रासायनिक मल र कीटनाशकहरू हटाएर, दिगो कृषि अभ्यासहरूलाई प्रवर्द्धन गरेर र हाम्रा किसानहरूलाई पर्यावरणमैत्री विकल्पहरू प्रदान गरेर सशक्त बनाएर जैविक उत्पादन गर्दै कृषिमा क्रान्ति ल्याएका हौं।

दिगोपनप्रति राज्य सरकारको प्रतिबद्धता कृषिभन्दा बाहिर

फैलिएको छ। सिक्किम जैविक विविधता संरक्षण, वनीकरण र फोहोर व्यवस्थापनमा अग्रणी रहेको छ। हाम्रा नागरिकहरूको लागि विश्वव्यापी सरसफाइ, स्वच्छता र सफा पानीको पहुँच सुनिश्चित गर्दै, ओडीएफ प्लस स्थिति प्राप्त गर्ने भारतको पहिलो राज्य भएकोमा हामी गर्व गर्छौं। फोहोर न्यूनीकरण, प्लास्टिकमुक्त क्षेत्र र हरित ऊर्जा सम्बन्धी हाम्रा नीतिहरूले सिक्किमलाई जिम्मेवार र दिगो जीवनयापनको लागि एक आदर्श राज्यको रूपमा स्थापित गरेको छ।

मेरो रूख मेरो सन्तति जस्ता पहलहरूले, प्रत्येक परिवारलाई बच्चाको जन्मिएपछि १०८ वटा बिरुवा रोप्न प्रेरित गर्दछ, हाम्रा मानिसहरू र प्रकृति बीचको गहिरो सम्बन्धलाई बढाउने र वनीकरण गर्ने प्रयासहरूलाई उल्लेखनीय रूपमा बलियो बनाउने नवीन पहल गरिएको छ। यी दूरदर्शी कार्यक्रमहरूले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा प्रशंसा पाइरहेको छ। जसले गर्दा भावी पुस्ताका लागि पर्यावरण-सचेत राज्यको रूपमा सिक्किमको प्रतिष्ठा सुदृढ भएको छ। यसलाई पूरकको रूपमा सिक्किम शिशु समृद्धि योजना पनि समावेश छ, जसले प्रत्येक नवजात शिशुको लागि रुपैयाँ १०,००० प्रदान गर्दछ। बच्चा १८ वर्षको भएपछि फिर्ता गर्न सकिने यो रकम सरकारको एक अभूतपूर्व पहल हो। जसले परिवारहरूलाई सहयोग गर्दछ र मानवता र प्रकृति बीचको सुमधुर सम्बन्धलाई जोड दिन्छ अनि पर्यावरणीय व्यवस्थापनलाई सामाजिक कल्याणसँग मिसाउँछ। यसबाहेक, हाम्रो मौलिक परिदृश्य, समृद्ध सांस्कृतिक सम्पदा र पारिस्थितिक पर्यटन अनुभवहरूसँग सम्बन्धिता नगरी विकासलाई बृद्धि गर्ने राज्य सरकारको प्रयासका कारण सिक्किमले निरन्तर विश्वको शीर्ष पर्यटकीय गन्तव्यहरूमा स्थान पाउँदै आएको छ। दिगो पर्यटन र जिम्मेवार यात्रामा पर्यटनलाई प्रमुख अनि आर्थिक स्थिति सुनिश्चित गरेको छ। कञ्चनजङ्घा पर्वत शृङ्खलादेखि शान्त ताल र जीवन्त मठहरूसम्म, हाम्रो राज्यले विश्वभरका आगन्तुकहरूलाई मोहित पारिरहेको छ। यसका साथै, पूर्वाधार विकासतर्फको हाम्रो समर्पित प्रयासहरूले सम्बन्ध बढाउन र हाम्रा नागरिकहरूको जीवनस्तरमा सुधार गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेलेका छन्। प्राकृतिक अवरोधहरूको लागि एनएच-१० को खतरा र थप भरपर्दो हवाई सम्पर्कको आवश्यकता जस्ता चुनौतीहरू अझै पनि उत्तिकै छन्, सडक मार्ग, डिजिटल सम्पर्क र शहरी योजनामा हाम्रो निरन्तर लगानीले अझ पहुँचयोग्य र सिक्किमको लागि मार्ग प्रशस्त गरिरहेको छ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,
लगभग एक प्रतिशत जनसंख्या वृद्धि दरको साथ, सिक्किमले देशमा सबैभन्दा उच्च प्रतिव्यक्ति कुल राज्य घरेलु उत्पादन (जीएसडीपी) वृद्धि दरहरू मध्ये प्रथम रहेकोमा गर्व गर्दछ। विगत १२ वर्षलाई हेर्दा हाम्रो प्रतिव्यक्ति आय लगभग चार गुणा बढेको छ, जसले गर्दा यो सबै राज्यहरूमध्ये सबैभन्दा उच्च बनेको छ।

अगाडि हेर्दा, हाम्रो समग्र जीएसडीपी २०२४-२५ मा रुपैयाँ ५०,००० करोड अडक पार गर्ने अनुमान गरिएको छ - जुन हाम्रो आर्थिक यात्रामा एक उल्लेखनीय कोसेदुङ्गा हो।

सिक्किम दिगो विकास लक्ष्य (एसडीजीएस) मा अगाडि र उत्तरपूर्वी राज्यहरूमध्ये लगातार उच्च स्थानमा रहेको छ। हाम्रो बहुआयामिक गरिबी सूचकाङ्क (एमएपआई) प्रभावशाली ०.०११ मा रहेको छ, जसले हामीलाई केरल र गोवाभन्दा ठीक पछाडि राखेको छ - लामो समयदेखि आर्थिक फाइदा राज्यमा भएको छ। जलवायु, सफा पानी र सरसफाइमा राम्रो कामले दिगो विकासका मापदण्डहरूमा हामीले हाम्रा लक्ष्यहरू सफलतापूर्वक पूरा गरेका छौं। यद्यपि, स्वास्थ्य र शिक्षाका क्षेत्रहरूमा चुनौतीहरू कायमै छन्, जुन हाम्रो सरकारको प्राथमिकतामा छ। समावेशी र

रहल पृष्ठ २ मा..

राज्यपालको सन्देश.....

जीडीपी-मा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउँछ र हाम्रो जनसंख्याको लगभग १८ प्रतिशत अप्रत्यक्ष रोजगारी मार्फत रोजगारी प्राप्त गर्दछ। सौन्दर्य र सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्दै पर्यटनमा विशेष ध्यान दिइँदैछ। यस अन्तर्गत, परम्परागत पर्यटन, पारिस्थितिक पर्यटन, साहसिक पर्यटन, सांस्कृतिक तथा धार्मिक पर्यटन, होमस्टे, स्वास्थ्य कल्याण पर्यटन र एमआइसीई (बैठकहरू, प्रोत्साहनहरू, सम्मेलनहरू रप्रदर्शनीहरू) छन्। यो पहल राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटकहरूलाई आकर्षित गर्ने उद्देश्यले गरिएको हो। यसको मुख्य उद्देश्य पर्यटकको संख्या बढाउनु मात्र नभई उच्च पर्यटकीय गन्तव्यमा पुग्ने पर्यटकहरूलाई आकर्षित गर्नु पनि हो। मूल्य अभिवृद्धि पर्यटन र लामो समयसम्म बस्ने र धेरै खर्च गर्न इच्छुक पर्यटकहरूलाई लक्षित गर्दछ। लक्जरी होटल, पर्यावरणमैत्री रिसोर्ट र होमस्टे र साहसिक कार्यमा पर्यटन विकास गरेर हामी सिक्किमलाई एक आकर्षित पर्यटकीय गन्तव्य बनाउन चाहन्छौं।

राज्यको पर्यटन पूर्वाधारलाई बृद्धि गर्न हाल धेरै महत्वाकांक्षी पूर्वाधार परियोजनाहरू सञ्चालनमा छन्। ती मध्ये सबैभन्दा उल्लेखनीय एक पहल गान्तोकमा अत्याधुनिक सम्मेलन केन्द्रको निर्माण हो।

केन्द्रले अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय सम्मेलन, प्रदर्शनीहरू आयोजना गर्दछ र कार्यक्रमहरूको लागि प्लेटफर्म प्रदान गर्नेछ। दक्षिण सिक्किममा धापरभालेडुङ्गासँग जोडिने वातावरणमैत्री रोपवे, जुन ३,०२४ मिटर छ र यसमा ८ वटा क्याबिनहरू छन् जुन पर्यटकहरूलाई प्रयोग गर्न सकिन्छ। प्राकृतिक परिदृश्यको रमणीय दृश्यसँग तपाईंलाई परिचय गराउने ३,३०० मिटरको उचाइमा अवस्थित भालेडुङ्गामा २४० मिटर अग्लो स्काइवक निर्माणाधिन छ। जसले पहाड र उपत्यकाहरूको ३६० डिग्री दृश्य प्रदान गर्नेछ।

पश्चिम सिक्किममा, पेलिङ हेलिपेडबाट साँगछोलिङ गुम्बाको पहाडको टुप्पोको दृश्य हेर्नुको निम्ति यात्रु रोपवेको निर्माण भइरहेको छ जसबाट कञ्चनजङ्घा पर्वत शृङ्खलाको पर्यटकीय अनुभवमा बृद्धि हुनेछ, यसले धार्मिक र साहसिक यात्री दुवैलाई आकर्षित गर्नेछ।

यसका साथै पीएमडीईभीईएनई पहल अन्तर्गत, गेजिङ जिल्लाको सिंगशोर ब्रिजलाई सिंसा लगाएर स्तरोन्नति गरिनेछ- जसको तल्लो भागलाई स्काईवाकमा परिणत गरिँदैछ। यो स्काईवाकदेखि मुनि तलगहिरो उपत्यकाको एक अद्वितीय दृश्य प्रदान गर्नेछ, जसले गर्दायो साहसिक प्रकृति प्रेमीहरूको लागि प्रमुख आकर्षण बन्ने अपेक्षा गरिएको छ। धार्मिक पर्यटनलाई ध्यानमा राख्दै, सिक्किमको कैलाश मानसरोवरयात्राको लागि एउटा प्रमुख वैकल्पिक मार्ग छ, यद्यपि यो तीर्थयात्राविगत दुई वर्षदेखि यो अवरुद्ध छ। यसको बावजुद, तीर्थयात्रीहरूको आधारभूत पूर्वाधारसबै सुविधाहरू सहित, सिक्किम यस पवित्र यात्राको लागि एक आदर्श स्थान हो। कनेक्टिभिटीलाई अझ राम्रो बनाउन सिक्किमलेबागडोगरालाई गान्तोकसँग जोड्ने २० सिट क्षमताको हेलिकप्टर सेवा सञ्चालन सुरु भएको छ। यी पहलहरूसँगै, मेरो सरकार सिक्किमलाई विश्वव्यापी पर्यटन केन्द्र बनाउन प्रतिबद्ध छ। आफूलाई स्थापित गर्न यसले समग्र दृष्टिकोणराज्यको लागि दीर्घकालीन विकास र समृद्धि सुनिश्चित गर्नेछ, जसले हाम्रा नागरिकहरू र सिक्किम भ्रमण गर्न आउने पर्यटकहरू दुवैलाई मद्दत गर्नेछ।

यसका साथै, सडक सञ्जाललाई अझ विस्तार गरेर, वातावरणमैत्री परियोजनाहरू निर्माण गरेर र कनेक्टिभिटी सुधार गरेरसिक्किम विश्वव्यापी पर्यटन क्षेत्रमा एक प्रमुख गन्तव्य बन्ने बाटोमाप्रगति भइरहेको छ। प्रधानमन्त्री ग्राम सडक योजना (पीएमएसवाई) ले सम्पूर्ण सिक्किममा ग्रामीण सडक सुरु गरेको छ। विगत पाँच वर्षमा, मेरो सरकारले ७४६.३४ किलोमिटर लम्बाइका १८३

वटा परियोजनाहरू पूरा गरेको छ। सडक साथै ५१ वटा लामा पुलहरू पनि निर्माण गरिएका छन्। पीएमजीएसवाई-कोपहिलो दुई चरण पूरा भएपछि, तेस्रो चरण पहिले नै स्वीकृत भइसकेको छ, जसमा २८५.६० किलोमिटरका ४५ सडकहरूको स्तरोन्नति गरिनेछ। थप रूपमा, जीवन्त गाउँ कार्यक्रमले मङ्गल जिल्लामा एउटा नयाँ गाउँ स्थापना गरेको छ। जसमा सडक र पुलहरूको विकासका लागि रकम पनि उपलब्ध गराइएको छ। यसको उद्देश्य अन्तर्राष्ट्रिय सीमा नजिकै रहेका दुर्गम गाउँहरूमा राहत प्रदान गर्नु हो।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, मेरो सरकारको जल शक्ति योजना सुरक्षित पिउने पानी र सरसफाइ प्रदान गर्ने एक मिशन हो। जीवन मिशन (जेजेएम) र शहरी कायाकल्प र रूपान्तरणको लागि अटल मिसन (अमस्त) लाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिरहेको छ। हाम्रोपानी आपूर्तिको मात्रा बढाउनमा मात्र ध्यान केन्द्रित गर्नु हुँदैन, तर यसको गुणस्तर सुनिश्चित गर्नमा पनि ध्यान केन्द्रित गर्दछ।

नीति आयोगको दिगो विकास लक्ष्य प्रगति प्रतिवेदन (जुलाई २०२४) अनुसार, सिक्किमले यस क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति गरेको छ। पाइपबाट पानीआपूर्ति अहिले ८८.६% घरपरिवारमा पुगेको छ, जुन २०२१-२२ मा ३७.४% थियो। सबै ग्रामीण परिवारहरू अब राम्रो अवस्थामा पानीको स्रोत पहुँच छ, र हाम्रो लक्ष्य शहरी क्षेत्रहरूमा १००% पानीको पहुँच प्रदान गर्नु हो। जेजेएमले स्थानीय पानी व्यवस्थापनमा पनि ध्यान केन्द्रित गर्दछ, जसमा वर्षाको पानी संकलन, भूजल पुनर्भरण र फोहोर पानी प्रशोधन समावेश छ। पुनः प्रयोग समावेश गर्ने अन्य सरकारी योजनाहरूसँग एकीकृतछ। प्रत्येक पाइप जडान आधार नम्बरसँग जोडिएको हुन्छ, र पूर्वाधार अनुगमनको लागि जियो-ट्याग गरिएको छ। हालसम्म, सिक्किमका १,३१,८८० घरहरूमध्ये ६१.३६% लाई जग्गा बाँडफाँड गरिएको छ। आर्थिक वर्षमा पूर्ण कभरेज भएको, कार्यात्मक घरायसी धारा जडानहरू २०२४-२५ मा हुने अपेक्षा गरिएको छ। यसको अतिरिक्त, ३ ब्लक, ५३१२३ गाउँ र १८१३ बस्तीमा जीपीयू, हर घर जल (प्रत्येक घरमा पानी आपूर्ति)को घोषणा गरिएको छ। जसको निरन्तर प्रयासका साथ, हामी १००% कभरेज हासिल गर्ने लक्ष्य राख्छौं, जसले हाम्रो राज्यको समृद्धिमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्‍याउनेछ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, २०१४ मा माननीय प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीद्वारा सुरु गरिएको स्वच्छ भारत मिशन-ग्रामीण (एसबीएम-जी) ले भारतलाई खुला बनाउने लक्ष्य राखेको छ। खुला दिसामुक्त (ओडीएफ) निर्मूल बनाउन। २०१६ सम्म, १० करोड भन्दा बढीघरघरमा शौचालय निर्माण गरियो, र ६,००,००० भन्दा बढी गाउँहरू खुला दिसामुक्त घोषित गरियो। यो मिसन संसारको सबैभन्दा ठूलो परिवर्तन हो। जो एउटा आन्दोलन बनेको छ। मेरो सरकारले सरसफाइ र हरियाली कायम राखेको छ। ग्रामीणस्वच्छ सर्वेक्षण-२०२२ अन्तर्गत विकास विभागले ६ वटा राष्ट्रिय पुरस्कार जितेको छ। जहाँ साना राज्यहरू र केन्द्र शासित प्रदेशहरू बीच सरसफाइ साझा गरिन्छ। जहाँ मङ्गल जिल्ला (उत्तर) को लागि पहिलो स्थान नाम्ची चिल्ला दोस्रो, सोरेङ अनि गेजिङ तेस्रो स्थानमा रहेका छन्। सिक्किमलाई १४ अगस्ट २०२३ मा पहिलो ओडीएफ प्लस मोडेल राज्य घोषित गरियो। यसरी मान्यता पाउनु एउटा ऐतिहासिक उपलब्धि हो।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, सिक्किमको विद्युत क्षेत्र ऊर्जा र दिगोपन प्राप्त गर्ने दिशामा अगाडि बढिरहेको छ। हाम्रो प्रचुर जलस्रोतको उपयोग गरेर, हामी हजारौं मेगावाट बिजुली उत्पादन गर्न सक्छौं। जलविद्युत उत्पादनले हाम्रो राज्यलमा बिजुली आपूर्ति मात्र गर्दैन, राष्ट्रिय ग्रिडमा पनि महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्‍याउँछ।

जलविद्युतको अतिरिक्त, मेरो सरकार स्वच्छ र नवीकरणीय ऊर्जातर्फ पनि काम गरिरहेको छ। हामी हाम्रो जलविद्युतसँगै सौर्य र वायु ऊर्जाको सक्रिय रूपमा उपयोग भइरहेको छ।

जब अक्टोबर २०२३ को विनाशकारी बाढीले हाम्रोपूर्वाधार, त्यसपछि बिजुली लाइन र सेवाहरूमा क्षति पुर्‍यायो हाम्रो द्रुत बिजुली पुनर्स्थापनाले सबै नागरिकहरूको लागि निर्बाध ऊर्जा पहुँच सुनिश्चित गरेको छ।

यद्यपि, अक्टोबर २०२३ को बाढीले सिक्किमको विद्युत क्षेत्रलाई नराम्ररी प्रभावित गरेको छ। टिस्टा तेस्रो परियोजना र नजिकैका बाँधहरूजसको परिणामस्वरूप लगभग १,८०० मेगावाटको क्षति भयो।

सिक्किममा विद्युत क्षमतामा कमी आएको कारणले गर्दा विद्युत अधिशेष बढ्यो। यस दिशामा, एसियाली विकास ब्यङ्कले वितरण प्रणालीको आधुनिकीकरणको सहयोगमा १४ करोड ८५ लाखले १,२२० करोड (लगभग रुपियाँ १,२२० करोड) को ऋण स्वीकृत गरेको छ। यो सिक्किमको लागि ठूलो प्रोत्साहन हो। यो व्यवहार गर्ने एउटा महत्त्वपूर्ण कदम हो यसले सिक्किमको बिजुली बढाउनेछ।

यसको अतिरिक्त, ५८० किलोमिटर पुराना र कम क्षमताका डाक्टरहरू आधुनिक, उच्च-क्षमता लाइनहरूले प्रतिस्थापन गरिनेछ। समग्र ऊर्जा र सुरक्षामा सुधार हुनेछ। परियोजनामा २६ वटा पावर प्लान्टहरू छन्।

यसमा राज्यभरि बिजुली प्रदान गर्ने सबस्टेशनहरूको स्तरोन्नति पनि समावेश छ। आपूर्तिको गुणस्तर र विश्वसनीयतामा सुधार गर्नु महत्त्वपूर्ण छ। यस आधुनिकीकरण प्रयासको एक भागको रूपमा, एक पर्यवेक्षी नियन्त्रण र डाटा अधिग्रहण (एससीएडीए) प्रणाली स्थापना गरिनेछ।

यस पहलको एउटा प्रभावकारी अंश हो, यस क्षेत्रहरूमा १५,००० युनिट सार्वजनिक सडक बत्ती जडान गर्नु, जसले बासिन्दाहरूलाई, विशेष गरी ग्रामीण क्षेत्रहरूमा, राम्रो सुविधा प्रदान गर्नेछ। यो सडक बत्ती सार्वजनिक सुरक्षाको दिशामा एक महत्त्वपूर्ण कदम हो।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, हालैका वर्षहरूमा सिक्किममा स्वास्थ्य सेवा क्षेत्रमा उल्लेखनीय विकास भएको छ। पूर्वाधार, क्षमता निर्माण र सेवा वितरणमा उल्लेखनीय सुधारसँगै, सिक्किम भारतको स्वास्थ्य केन्द्रहरू मध्ये एक हो। यी प्रगतिहरूका कारणविभिन्न स्वास्थ्य सूचकहरूमा असाधारण परिवर्तनहरू भएका छन्। जन्म र मृत्यु दरताको सन्दर्भमा सिक्किमले उल्लेखनीय उपलब्धि हासिल गरेको छ। पाँच वर्ष मुनिका बच्चाहरूको जन्मभर्ना दर ६६.५% छ, जुन राष्ट्रिय औसत ८६.१% भन्दा बढी छ। त्यसैगरी, मृत्यु दरता विगत तीन वर्षमा ७५.५% ले बढेको छ, जुन राष्ट्रिय दर ७०.८% भन्दा बढी छ। सिक्किमले मृत्युदर घटाउने सन्दर्भमा उल्लेखनीय प्रगति गरेको छ। नवजात शिशु मृत्युदर प्रति १००० जीवित जन्ममा ५ छ, जुन राष्ट्रिय स्तरमाथो दर प्रति १००० जीवित जन्ममा २४.६ मा उल्लेखनीय रूपमा कम छ। सिक्किममा शिशु मृत्युदर प्रति १००० जीवित जन्ममा ५ छ, जबकि राष्ट्रिय दर २८ छ। प्रति १००० जीवित जन्ममा, यसको अतिरिक्त, त्यहाँ पाँच छन्। कम उमेरका बच्चाहरूको मृत्युदर प्रति १००० जीवित जन्ममा ११.२ छ। जन्मदर, जुन प्रति १००० जीवित जन्मदर ४१.६ को राष्ट्रिय दर भन्दा धेरै हो।

मातृ स्वास्थ्यको हिसाबले, सिक्किमका ७०.०% आमाहरूले आफ्नो पहिलो बच्चा जन्माइसकेका

छन्। त्रैमासिकमा प्रसवपूर्व हेरचाह प्राप्त गरे, जुन राष्ट्रिय औसत भन्दा बढी थियो। सिक्किममा संस्थागत जन्मदर ६४.७% छ, जुनराष्ट्रिय दर ८८.६% भन्दा बढी छ। यसबाहेक, सिक्किममा ६६.५% स्वास्थ्यकर्मीहरूले प्रसवको समयमा सेवाहरू प्रदान गर्छन्, जबकि राष्ट्रिय आंकडा ८६.४% छ। सिक्किममा १५-२४ वर्ष उमेर समूहका महिलाहरूमा महिनावारी स्वास्थ्य ८६.३% महिलाहरूले महिनावारीको लागि स्वच्छता विधिहरू प्रयोग गर्छन् जुन राष्ट्रिय औसत ७७.३% भन्दा बढी हो। सिक्किम बाल स्वास्थ्य र खोप कार्यक्रममा पनि उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्दछ। १२-२३ महिना उमेर समूहका ८०.६% बालबालिका पूर्ण रूपमा खोप लगाइएको छ, जुन ७६.४% को राष्ट्रिय दर भन्दा बढी हो। यसको अतिरिक्त, सिक्किममा ६-३५ महिना उमेर समूहका ८७.५% बालबालिकाहरू मिटामिन ए पूरकहरू प्राप्त गरेको छ, जबकि राष्ट्रियस्तरमा यो संख्या ७१.२% हो। विशेष गरी, सिक्किममा, १२-२३ महिनाको उमेर समूह सबै बालबालिकाले सार्वजनिक स्वास्थ्य संस्थाबाट आफ्नो अधिकांश खोप लगाउनु पर्छ।

सुविधामा फेला परेको छ, जुन ६४.५% को राष्ट्रिय आंकडा भन्दा बढी हो। नयाँ एसटीएनएम अस्पतालको हाम्रो सुपर-स्पेशलिटी विभागहरूमा अभूतपूर्व उपलब्धिहरू हासिल भएका छन्। मेडिकल ओन्कोलोजीमा क्यान्सरको उपचारमा मद्दत गर्न सक्ने इम्प्युनोथेरापी र रेडियोथेरापी सुरु गरिएको छ। प्लास्टिक तथा पुनर्निर्माण सर्जरी/टाउको र घाँटीको क्यान्सर शल्यक्रिया सहित जटिल केसहरूको पनि उपचार भइरहेको छ। अत्याधुनिक क्याथ-ल्याब अपरेशन थिएटर सुविधा सम्पन्न कार्डिओलोजी विभागले १,६०० भन्दा बढी सफल शल्यक्रियाहरू गरिसकेको छ।

ग्यास्ट्रोएन्टेरोलोजीमा, हामीले रक्तस्राव हुने अल्सरको लागि आर्गन प्रयोग गरेका छौं। क्यान्सरको उपचारको लागि प्लाज्मा कोगुलेसन, विभिन्न स्टेन्डिङ प्रक्रियाहरू र एन्डोस्कोपिक अल्ट्रासाउन्ड जस्ता प्रक्रियाहरू प्रस्तुत गरिएका छन्। हाम्रो कार्डियोथोरासिक भास्कुलर सर्जरी विभागले एन्डोभास्कुलर लेजर विकास गन्यो एन्डोशन र डेकोर्टिकेसन सर्जरी लगायत अभूतपूर्व प्रक्रियाहरू सम्पन्न गरेका छन्।

न्यूरोसर्जरी विभागले मेरुदण्डको शल्यक्रिया, ब्रेन ट्युमर अपरेशन र न्यूरो-मा विशेषज्ञता हासिल गरेको छ। एन्डोभास्कुलर प्रक्रियाहरूमा उल्लेखनीय प्रगति भएको छ। प्रसूति तथा स्त्री रोग विज्ञान प्याथोलोजीमा, हामीले पेल्विक सर्जरी गरेका छौं। युरोलोजी विभागले लगभग २००० प्रदर्शन गरिसकेको छ, जटिल मिर्गौला शल्यक्रिया सहित प्रमुख शल्यक्रियाहरू पूरा गरिसकेका छन्। क्यान्सरको लागि २१० भन्दा बढी शल्यक्रियाहरू गरिसकेका छन्, जसको परिणामस्वरूप बिरामीहरूलाई राज्य बाहिर कम्तीले मात्र धेरै खर्च गरेर उपचार गरिएको छ।

सिक्किममा घट्टो कुल प्रजनन दर (टीएफआर) लाई सम्बोधन गर्न यसका लागि, मेरो सरकारले ७ अप्रिल २०२२ मा वात्सल्य योजना सुरु गन्यो। यस योजनाअन्तर्गत, प्रत्येक जोडीले रु. ३,००,००० सम्मको आर्थिक सहयोग पाउनेछन्। दीर्घकालीन मिर्गौला रोग (सीकेडी) लाई गम्भीर स्वास्थ्य समस्या मानिन्छ। विशेष गरी कोभिड-१९ महामारीको समयमा, यो कुरालाई स्वीकार गर्दै, हामीले प्रत्येक जिल्ला अस्पतालमा डायलाइसिस केन्द्रहरू स्थापना गरेका छौं। नयाँ एसटीएनएम अस्पतालमा

अहिले २८ वटा हेमोडायलिसिस मेसिनहरू छन्, जसमध्ये एउटा हेपाटाइटिस र एचआईभी पोजिटिभ बिरामीहरूको लागि छ। हामी २०२१ मा पेरिटोनियल डायलाइसिसलाई परियोजनाको रूपमा पनि सुरु गरेर जसमा ४१ बिरामीहरू भर्ना भएका थिए र निःशुल्क सामानहरू प्रदान गरियो। अब राज्यभरि जम्मा ४५ वटा डायलाइसिस केन्द्रहरू छन्। मेसिनहरू सञ्चालनमा छन्, दैनिक ३०४ भन्दा बढी बिरामीहरूलाई सेवा दिन्छन्। यसको अतिरिक्त, जोरथाङ र सोरेङ चाँडै नै सञ्चालनमा आउनेछन्।

स्वास्थ्य सेवा पूर्वाधार सुदृढीकरणको सन्दर्भमा, सिङ्ताम र सोरेङमा नयाँ जिल्ला अस्पतालहरू स्थापना गरिएका छन्। नाम्ची जिल्ला अस्पताललाई ५०० शैयाको सुविधामा स्तरोन्नति गरियोजुन पूर्ण रूपमा राज्यको वित्त पोषित छ। यो परियोजना २०२५ मा राज्य स्थापनाको ५० औं वार्षिकोत्सव सम्ममा सम्पन्न हुनेछ।

‘मुख्यमन्त्री स्वास्थ्य सुविधा योजना’ र ‘मुख्यमन्त्री चिकित्सा सहायता’कोष मार्फत बिरामीहरूलाई आर्थिक सहयोग प्रदान गरिँदैछ।

थप रूपमा, हामीले नयाँ एसटीएनएम अस्पतालको सुचारु सञ्चालन सुनिश्चित गरेका छौं। मोबाइल मिलेज क्लिनिक पहलको एक महत्त्वपूर्ण भागको रूपमा ग्रामीण क्षेत्रमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न विनियोजन गरिएको छ।

समान शिक्षाप्रति हाम्रो प्रतिबद्धता सुनिश्चित गर्दै, हामी फेब्रुअरी २०२५ मा आसाम लिङ्गजेमा एक नमुना आवासीय विद्यालय सुरु गर्दैछौं। यो संस्थान विपन्न पृष्ठभूमिका प्रतिभाशाली बालबालिकाहरूका लागि हो। बालबालिकालाई समग्र शिक्षा प्रदान गर्नुहोस् र सुनिश्चित गर्नुहोस् कि उनीहरू सामाजिक-आर्थिक अवस्था जस्तोसुकै भए पनि उत्कृष्टता हासिल गर्ने यो विद्यालय राष्ट्रिय शिक्षा नीति (एनईपी) २०२० मा आधारित छ। यसले कार्यान्वयनको लागि मोडेलको रूपमा पनि काम गर्नेछ। सिक्किमले एनईपी-२०२० कार्यान्वयनमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गरेको छ, हाम्रो राज्यले २०३० सम्ममा १०० प्रतिशत कुल भर्ना हासिल गरेको छ। प्रत्येक बालबालिकाले गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्ने कुरा सुनिश्चित शिक्षा प्राप्त गर्न सकिन्छ। २०२२-२३ वर्षमा, हाम्रो जीईआर प्रारम्भिक शिक्षाको लागि ६०.५० प्रतिशत, माध्यमिक शिक्षाको लागि ७८.६६ प्रतिशत र उच्च माध्यमिक शिक्षाको लागि यो ६५.११ प्रतिशत थियो। यी प्रभावशाली तथ्याङ्कहरू उच्च संक्रमण दरहरूले पूरक छन्।

प्राथमिकदेखि उच्च प्राथमिकसम्म ६०.७८ प्रतिशत विद्यार्थीहरू उत्तीर्ण भए, उच्च प्राथमिकमा ६८.३५ प्रतिशत विद्यार्थीहरू उत्तीर्ण भए प्राथमिकदेखि माध्यमिकसम्म, र माध्यमिकदेखि उच्चसम्म ६८.३५ प्रतिशत, रहेको छ। यी उपलब्धिहरू सिक्किमका प्रत्येक बालबालिकाका लागि अनिवार्य छन्। यसलाई समर्थन गर्न, हाम्रो स्कूलमा अब आधुनिक प्रयोगशालाहरू छन्, व्यावसायिक तालिम स्रोतहरू र ‘दीक्षा’ जस्ता ई-लर्निङ प्लेटफर्महरूसुरुगरिएका छन्। राज्यका सबै २११ सरकारी विद्यालयहरू अब व्यावसायिक हुनेछ विद्यार्थीहरूलाई स्नातक गर्न सक्षम बनाउने शैक्षिक अवसरहरू प्रदान गर्ने स्नातकपछि तुरुन्तै व्यापार संसारमा प्रवेश गर्न तयार बनाउन हामीले काम गरिरहेका संस्थाहरूमा उच्च मापदण्ड कायम राखनस्कूल मानक प्राधिकरण (एसएसएसए) स्थापना गर्दैछौं। हामीले राज्यमा बलियो शैक्षिक व्यवस्थापन र अनुगमन प्रणाली पनि स्थापना गरेका छौं। शिक्षा व्यवस्थापन र अनुगमन सूचना प्रणाली (ईएमएमआइएस) विद्यार्थीको प्रगति ट्र्याक गर्ने र नीतिगत निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्नेमहत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्छ। उच्च

राज्यपालको सन्देश.....

शिक्षा सम्म 'मुख्यमन्त्री योग्यता छात्रवृत्ति योजना' (सीएमएमएसएस)समान पहुँच प्रदान गर्नु हाम्रो प्रयासको आधारशिला हो। यो योजनाले आर्थिक रूपमा विपन्न विद्यार्थीहरूलाई आर्थिक सहयोग प्रदान गर्दछ। आजसम्म, १,२१४ भन्दा बढी विद्यार्थीहरूले यस पहलबाट लाभान्वित भइसकेका छन्।

मेरो सरकारले छात्राहरूको स्वास्थ्य र सरसफाइका चुनौतीहरूलाई अगाडि बढाएको छ। 'बहिनी योजना' मार्फत, सरकारी विद्यालयहरू र कलेजहरूमा निःशुल्क स्यानिटरी नेपकिन प्रदान गरेर ३०,००० लाई मद्दत गर्दछ। यसले विद्यार्थीहरूलाई तनाव व्यवस्थापन, एकाग्रता र समग्र मानसिक स्वास्थ्यमा मद्दत गर्छ। सिक्किम शैक्षिक अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण परिषद् (एससीईआरटी) विद्यालयहरूमा मानसिक स्वास्थ्य सहयोग प्रणालीका लागि संस्थाहरू सुनिश्चित गर्न पनि साझेदारी गरेका छौं। राष्ट्रिय, राज्य पुरस्कार विजेता र प्रशंसा प्रमाणपत्र प्राप्तकर्ताहरू एक्सपोजर यात्राहरू आयोजना गरिँदै छन् २०२५ सम्ममा, हामीसरकारी कलेजहरूलाई बहु-अनुशासनात्मक उच्च शिक्षा संस्थामा रूपान्तरण गरिनेछ।

रुसा शिक्षा अभियान (रुसा) अन्तर्गत चार नयाँ सरकारी कलेजहरू खोल्नेछन्। उच्च शिक्षा र अनुसन्धानको लागि एक अग्रणी केन्द्रको रूपमा यसलाई स्थापना गर्नेछ। प्राविधिक तथा चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा, खामडोडमा रहेको एनआईटी

क्याम्पस स्थापना र ५०निःशुल्क एमबीबीएस सिटको बाँडफाँड शैक्षिक उत्कृष्टता प्रवर्द्धन गर्ने दिशामा एक कदम हो।

२०२३ मा हामीले 'मेरो रूख मेरो सन्तती' पहल सुरु गर्यौं। यस मार्फत, हामी राज्यमा जन्मने प्रत्येक नवजात शिशुको लागि १०८ वटा रूख रोप्छौं। यो पहललाई दुबईमा संयुक्त राष्ट्रसंघीय जलवायु परिवर्तन परिषद्ले समर्थन गरिरहेको छ। यसले अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग सम्मेलन (सीओपी २८) सहित अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त गरेको छ। आजसम्म, ७,७५३ बालबालिका यस कार्यक्रममा भर्ना भइसकेका छन्।

'मेरो रूख मेरो सन्तति' पहललाई थप सहयोग गर्न, मेरोसरकारले 'सिक्किम शिशु समृद्धि योजना' पनि सुरु गरेको छ, जुन हरेक बच्चाको आर्थिक भविष्य सुनिश्चित गर्दछ। यस योजना अन्तर्गत, प्रत्येक बच्चाको नाममा रुपियाँ १०,८०० को फिक्स्ड डिपोजिट गरिन्छ, जुन बच्चा १८ वर्षको भएपछि प्रयोग गर्न सकिन्छ। यो पहल केवलहाम्रा बालबालिकाको आर्थिक सुरक्षालाई बलियो बनाउनेको निम्ति सुरु गरिएको हो। 'मेरो बाटो मेरो बोट' पहललेवन तथा पर्यावरण विभाग र सडकहरू सफा राख्न विभागहरू बीचको सहकार्यात्मक प्रयास हो।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, मेरो सरकारले धेरै महत्वाकांक्षी विकास लक्ष्यहरू राखेको छ, जसलाई आफ्नो उद्देश्य पूरा गर्न पर्याप्त रकम चाहिन्छ। यस सन्दर्भमा, विभिन्न निकायहरूद्वारा बाह्य सहयोग प्रदान गरिएको थियो। जसले

हाम्रो प्रगतिलाई अगाडि बढाउन र हामीलाई मद्दत गर्नमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्छन्। विश्व ब्यङ्कको अनुदान प्राप्त 'सिक्किम इन्स्पायर' एक रूपान्तरणकारीसीप विकास, मानसिक स्वास्थ्य र प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यलेसिक्किमका युवाहरूलाई सशक्त बनाउन र महिलाहरूलाई सशक्त बनाउनु पर्छ।

महिला सशक्तिकरण:

इन्स्पायर-ले स्वास्थ्य सेवादेखि उद्यमशीलतासम्मका विभिन्न क्षेत्रका मानिसहरूलाई प्रेरित गरेको छ।सीप निर्माण पहलहरू मार्फत महिलाहरूलाई उल्लेखनीय रूपमा सशक्त बनाउँदैछ, यो कार्यक्रमले लैङ्गिक समानता, आर्थिक स्वतन्त्रतालाई प्रवर्द्धन गर्नेछ

अन्तर्राष्ट्रिय करियरका अवसरहरू

कार्यक्रमको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण उपलब्धिहरू मध्ये एक जर्मनीको थियोस्वास्थ्य सेवा क्षेत्रमा १३ महिला नर्सहरूलाई तालिम र नियुक्ति छ। उनीहरूलाई व्यापक जर्मन भाषा प्रशिक्षण प्रदान गरेर र

विभागहरूसँगको सहकार्यमा, इन्स्पायर-ले अन्तर्राष्ट्रिय करियर मार्ग सुरु गरेको छ। मानसिक स्वास्थ्य र कल्याण समर्थन: इन्स्पायर-ले विशेष गरी युवा र महिलाहरूमाझ मानसिक जागरुकता सिर्जना गर्न नयाँ पहल सुरु गरेको छ।

स्वास्थ्य सम्बन्धी बढ्दो चिन्ताहरू पहिचान गरिएको छ। कार्यक्रममा आत्महत्या रोकथाम, समुदायमा आधारित परामर्श र आउटरिच पहलहरूजसको उद्देश्य तनाव कम गर्नु र खाँचोमा परेकाहरूलाई मद्दत गर्नु हो।

महिला उद्यमीहरूको विकास:

यो कार्यक्रम विद्यार्थीहरूलाई व्यवसाय व्यवस्थापन, मार्केटिंग र वित्तीय योजनामा विस्तृत दायराका सीपहरू प्रदान गर्न समर्पित छ, महिलाहरूलाई आफ्नै व्यवसाय सुरु गर्न मद्दत गर्ने लक्षित तालिम प्रदान गर्दछ।

५. युवा उद्यमशीलता-

सिक्किमले युवा उद्यमशीलतालाई प्रवर्द्धन गरेर व्यवसायलाई प्रेरित गर्छन्व्यवस्थापन र वित्तीय योजनामा तालिम र परामर्श प्रदान गर्दछ। यसले विशेष गरी ग्रामीण क्षेत्रहरूमा युवाहरूको स्वरोजगार, नवप्रवर्तन र सशक्तिकरणको अवसर प्रदान गर्दछ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,

आज म यो घोषणा गर्न पाउँदा खुसी छु। हाम्रो राज्यले स्वर्णजयन्ती मनाउने भएको जन्मजयन्ती समारोहको एक भागको रूपमा, मेरो सरकारले वर्षभरि कार्यक्रमहरू आयोजना गरेको छ।

१६ मे २०२५ मा समापन हुने कार्यक्रमहरूको श्रृंखला योजना गरिएको छ।

हाम्रा लोकप्रिय प्रधानमन्त्री हामी सबैका अग्रज, मार्गदर्शक र अभिभावक हुनुहुन्छ।

माननीय श्री नरेन्द्र मोदीजीको सम्मानजनक उपस्थितिमा एक भव्य कार्यक्रम आयोजना गरियो।

समारोहमा साथ दिनेछु। यो कार्यक्रम हाम्रो अहिलेसम्मको विकासको प्रमाण हो।

यात्रा, उल्लेखनीय उपलब्धिहरू र सामूहिक भावनाको प्रतिबिम्ब

यो त्यही हुनेछ जसले हामीलाई निरन्तर अगाडि बढ्न प्रेरित गर्नेछ।

आज हामी गणतन्त्र दिवस मनाउन भेला भएका छौं, आउनुहोस् हामी हामी हाम्रो राज्यको प्रगति, एकता र समृद्धिको लागि आफ्नो सर्वोत्तम प्रयास गर्न प्रतिबद्ध छौं। प्रतिबद्धता नवीकरण गर्नुहोस्। केन्द्र सरकारको निरन्तर सहयोग र

हाम्रा जनताको अथक प्रयासले, मलाई विश्वास छ कि सिक्किम निरन्तर फस्टाउँदै जानेछ।

विकास र समावेशी विकासको मोडेलको रूपमा देशका अग्रणी राज्यहरू

यो को रूपमा स्थापित हुनेछ।

म आज सेवा पुरस्कार विजेताहरूलाई पनि हार्दिक बधाई दिन चाहन्छु।

तपाईंको समर्पण र असाधारण योगदानले, समृद्ध र सक्षम सिक्किम विकसित भारतको प्रेरक शक्ति हो। विकसित भारतको अवधारणालाई साकार पार्ने भूमिकामा रहेर, हामी एकताप्रति प्रतिबद्ध हुनेछौं।

जय हिन्द!

जय सिक्किम!

मुख्यमन्त्रीको सन्देश....

दिगो प्रगतिलाई सुनिश्चित गर्न, हामीले हाम्रो शासन ढाँचामा एसडीजी -सम्बन्धित बजेटलाई एकीकृत गरेका छौं।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,

राज्य सरकारलाई राम्रोसँग थाहा छ, राज्यको वास्तविक शक्ति त्यहाँका जनतामा निहित हुन्छ, र त्यसैले हाम्रा नागरिकहरूको समृद्धि सुनिश्चित गर्न शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा र सामाजिक कल्याणमा उल्लेखनीय लगानी गरेको छ। हाम्रो शिक्षा प्रणालीले गुणस्तरीय सिकाइ अवसरहरू प्रदान गर्ने, आधुनिक प्रविधिलाई एकीकृत गर्ने, सीपमा आधारित तालिम दिने, र हाम्रा युवाहरूलाई भविष्यको लागि विभिन्न ठाउँमा तयार पार्न समावेशी नीतिहरू प्रदान गर्ने जस्ता कामहरूलाई सुरु गरिएको छ। हामीले छात्रवृत्ति, डिजिटल साक्षरता र उच्च शिक्षा पहलहरूलाई प्राथमिकता दिएका छौं, जसले गर्दा सबै पृष्ठभूमिका विद्यार्थीहरूलाई उत्कृष्ट हुने स्रोत र अवसरहरू प्राप्त हुनेछन् भन्ने कुरालाई सुनिश्चित गर्दै, स्वास्थ्य सेवा प्रणालीमा पनि परिवर्तनकारी प्रगति भइरहेको छ।आमा तथा बाल स्वास्थ्य, निवारक हेरचाह, र कल्याण पहलहरूमा ध्यान केन्द्रित गर्दै, सिक्किमले सार्वजनिक स्वास्थ्यमा नयाँ मापदण्डहरू स्थापित गर्न जारी राखेको छ।

यसका साथै, हाम्रा सामाजिक कल्याणकारी कार्यक्रमहरूले सीमान्तकृत समुदायहरूलाई सशक्त बनाएको छ, लैङ्गिक समानतालाई प्रवर्द्धन गरेको छ र ग्रामीण जनसंख्यालाई उत्थान गरिएको छ, जसले गर्दा हाम्रो राज्यको हरेक कुनामा विकास पुग्छ भन्ने कुरामा हामी विश्वास गर्छौं। समावेशी विकासमा राज्य सरकारको ध्यानले सिक्किमलाई एक प्रगतिशील समाज बनाएको छ, जहाँ परम्परा र आधुनिकता पूर्ण सन्तुलनमा सहअस्तित्वमा छन्। हामीले समाजका सबै वर्गहरू, विशेष गरी महिला, युवा र सीमान्तकृत समुदायहरूका लागि समान प्रतिनिधित्व र अवसरहरू सुनिश्चित गर्ने दिशामा पनि उल्लेखनीय प्रगति गरेका छौं। यसैबीच, डिजिटल प्रशासन र ई-सेवाहरूले सिक्किममा सार्वजनिक प्रशासनलाई रूपान्तरण गरेका छन्, जसले गर्दा सरकारी सेवाहरू अझ कुशल, पारदर्शी र पहुँचयोग्य भएका छन्, जसको कारणले गर्दा प्रशासन जनताको नजिक पुगेको छ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,

यस अवसरमा, म हाम्रो अर्थतन्त्रको हरेक क्षेत्रलाई उकास्न र हाम्रा जनताको कल्याण बढाउन राज्य सरकारले गरेका केही प्रमुख पहलहरूमाथि प्रकाश पार्न चाहन्छु।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,

शिक्षा हाम्रो विकास मुद्दाको केन्द्रबिन्दु हो। जसले प्रत्येक बालबालिकालाई गुणस्तरीय सिकाइ अवसरहरू र सीप विकासमा पहुँच सुनिश्चित गर्दछ।मुख्यमन्त्री मेरिट छात्रवृत्ति योजना (सीएमएमएसएस) आर्थिक रूपमा विपन्न र आदिवासी बालबालिकाका लागि आशाको किरण बनेको छ, जसले हालसम्म १,२१४ विद्यार्थीहरूलाई लाभान्वित गरिसकेको छ। यसका साथै, उत्कृष्ट शिक्षकहरूलाई पहिचान र पुरस्कृत गर्न, हामीले राज्य पुरस्कार विजेता र प्रशंसा, प्रमाणपत्र प्राप्तकर्ताहरूका लागि देश भित्र एक्सपोजर यात्राहरू सुरु गरेका छौं, जसले गर्दा उत्कृष्ट शिक्षण अभ्यासहरूको आदानप्रदानलाई सहज बनाइएको छ। यस योजना अन्तर्गत राष्ट्रिय पुरस्कार विजेता एक शिक्षकले सिंगापुर, मलेसिया र जापानको भ्रमण मार्फत अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा परिचित हुन्छन्। राज्य सरकारले मेधावी विद्यार्थीहरूलाई पनि यस्तै अवसरहरू प्रदान गर्दछ, जसले शैक्षिक उत्कृष्टताप्रतिको हाम्रो प्रतिबद्धतालाई अझ बलियो बनाउँछ।

राज्य सरकारले चिकित्सा शिक्षा विस्तार गर्न,सिक्किम मणिपाल विश्वविद्यालय (एसएमयू) मा ५० एमबीबीएससिटहरू स्थापित गरेको छ, यो पूर्ण रूपमा राज्य सरकारद्वारा वित्त पोषित छ।यसका अतिरिक्त, सिक्किमेली विद्यार्थीहरूका लागि विशेष रूपमा भुक्तानीको आधारमा ३० वटा थप एमबीबीएस सिटहरू उपलब्ध गराइएको छ, जसले गर्दा धेरै स्थानीय विद्यार्थीहरूले राज्य छोडेर जानुपर्ने

छैन यहाँ नै चिकित्सा करियर बनाउन सक्ने छन्। राष्ट्रिय शिक्षा नीति (एनईपी) - २०२० अनुरूप, राज्य सरकारले सीप विकास र व्यावसायिक तालिम, विद्यार्थीहरूलाई उद्योग-सान्दर्भिक सीपहरूले नवप्रवर्तनलाई बढावा दिने र रोजगारी र उद्यमशीलताको लागि मार्गहरू सिर्जना गर्ने कुरामा पनि जोड दिएको छ। महिलाहरूको निम्ति सरसफाइको महत्त्वलाई मध्यनजर राखेर स्यानिटरी उत्पादनहरूको पहुँचको अभावमा कुनै पनि बालिकाले विद्यालय छोड्न नपरोस् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्दै, हामीले बहिनी योजना सुरु गरेका छौं। यस पहलले सरकारी विद्यालय र कलेजहरूमा पढ्ने छात्राहरूलाई निःशुल्क स्यानिटरी नेपकिन प्रदान गर्दछ, जसले स्वच्छता, स्वास्थ्य र मर्यादालाई प्रवर्द्धन गर्ने महत्त्वपूर्ण विषयलाई सम्बोधन गरेर, हामी किशोरीहरूलाई सशक्त बनाउँदैछौं, विद्यालय छोड्ने दर घटाउँदैछौं र उनीहरूको शिक्षा निर्बाध रहोस् भन्ने सुनिश्चित गर्दै विभिन्न प्रकारका योजनाहरू सुरु गरेका छौं।

मेरा प्रिय नागरिकहरू,

प्रत्येक नागरिकको लागि पहुँचयोग्य अनिउच्च-गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सुनिश्चित गर्नु हाम्रो शासनको आधारशिला रहेको छ। आज,सिक्किमको स्वास्थ्य सेवा प्रणालीमा बेहतर परिवर्तन ल्याउन र हाम्रो राज्य भित्र उन्नत चिकित्सा सेवा पहुँचयोग्य बनाउन हामीले गरेको उल्लेखनीय प्रगति साझा गर्न पाउँदा म गर्व गर्छु। चिकित्सा प्रगतिमा हाम्रो अथक प्रयासले सिक्किमलाई यस क्षेत्र भित्र विशेष स्वास्थ्य सेवामा अग्रणीको रूपमा स्थापित गरेको छ।

नयाँ एसटीएनएम अस्पतालले सुपर-स्पे शलिटी विभागहरूमा प्रमुख कोसेढुङ्गाहरू हासिल गरेको छ, जसले गर्दा अब राज्यभित्र अत्याधुनिक उपचारहरू उपलब्ध छन् भन्ने कुरा सुनिश्चित भएको छ। मेडिकल ओन्कोलोजीमा, इम्युनोथेरापी र रेडियोथेरापीको जडानले क्यान्सरको उपचारलाई सहयोग गरेको छ। प्लास्टिक तथा पुनर्निर्माण सर्जरी तथा जलेको शल्यक्रिया एकाइले धेरैमात्रमा जलेका केसहरूको सफलतापूर्वक उपचार एवम् विशेष शल्यक्रियाहरू गरेको छ, र जीवन परिवर्तन गर्ने फाट सुधार प्रक्रियाहरू प्रदान गर्न मिसन स्माइलसँग सहकार्य गरेको छ। अत्याधुनिक क्याथ-ल्याबले सुसज्जित कार्डियोलोजी विभागले १,६०० भन्दा धेरै जीवन बचाउने शल्यक्रियाहरू गरिसकेको छ। ग्यास्ट्रोएन्टेरोलोजी एकाइले रक्तस्राव हुने अल्सरको लागि आर्गन प्लाज्मा कोगुलेसन र क्यान्सर उपचारको लागि विभिन्न स्टेन्टिङ विधिहरू जस्ता उन्नत प्रक्रियाहरू प्रस्तुत गरेको छ।

हाम्रो कार्डियोथोरासिक भास्कुलर सर्जरी टोलीले एन्डोभास्कुलर लेजर एब्लेसन र प्रमुख फोक्सो र डायफ्राम शल्यक्रियासहित सफलतापूर्वक प्रक्रियाहरू प्रदर्शन गरेको छ। न्यूरोसर्जरी विभागले उन्नत मेरुदण्ड शल्यक्रिया, ब्रेन ट्युमर हटाउने, र न्यूरो-एन्डोभास्कुलर प्रक्रियाहरू मार्फत आफ्नो क्षमताहरू बढाएको छ। प्रसूति तथा स्त्री रोग विज्ञानमा, हाम्रा डाक्टरहरूले क्यान्सरको लागि रेडिकल हिस्टेरेक्टोमी र साइटोरेडक्सन सहित जटिल शल्यक्रियाहरू सफलतापूर्वक गरेका छन्। त्यसैगरी, हाम्रो युरोलोजी विभागले लगभग २००० प्रमुख प्रक्रियाहरू पूरा गरेको छ, जसले गर्दा मूत्राशयको पत्थरी र दुर्लभ एन्ड्रिनल ट्युमर जस्ता अवस्थाहरूको उपचारमा सुधार आएको छ।

हेड एण्ड नेक सर्जिकल ओन्कोलोजी विभागले २१० भन्दा धेरै जटिल

शल्यक्रियाहरू पूरा गरेको छ, र १,५०० भन्दा धेरै डे-केयर सेवाहरू प्रदान गरेको छ, जसले गर्दा कम्ती मात्रामा बिरामीहरूले धेरै खर्चमा उपचारको लागि राज्य बाहिर जानु पर्दछ।दीर्घकालीन मुगौला रोगको बढ्दो समस्यालाई सम्बोधन गर्न, हामीले सिक्किमभरी डायलिसिस सेवाहरू उल्लेखनीय रूपमा विस्तार गरेका छौं। नयाँ एसटीएनएम अस्पतालमा मात्र अहिले २८ वटा हेमोडायलिसिस मसिनहरू छन्, जसले दैनिक २०० भन्दा धेरै बिरामीहरूलाई सेवा दिँदैछ। यस्तै प्रकारले, हामीले वैकल्पिक रूपमा पेरिटोनियल डायलिसिस सुरु गरेका छौं, जसमा दर्ता भएका४१ बिरामीहरूलाई निःशुल्क उपभोग्य वस्तुहरू प्रदान गरिएको छ। समग्रमा, राज्यले अहिले ४५ वटा डायलाइसिस मसिनहरू सञ्चालन गर्दछ, जसले दैनिक ३०४ बिरामीहरूलाई सेवा दिँदैछ र वार्षिक रूपमा लगभग २६,००० डायलाइसिस सत्रहरू सञ्चालन गर्दछ। जोरथाङ र सोरेङ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा थप डायलाइसिस केन्द्रहरू चाँडै सञ्चालनमा आउनेछन्, जसले जीवन बचाउने उपचारको उपलब्धतालाई अझ बढाउँनेछ। स्वास्थ्य सेवा पूर्वाधारको विकासलाई बलियो बनाउने हाम्रो प्रमुख प्राथमिकताहरू मध्ये एक हो। सिङ्गाताम र सोरेङमा नयाँ जिल्ला अस्पतालहरूको निर्माण चलिरेहेको छ, भने नाम्ची जिल्ला अस्पताललाई ५०० शैयाको सुविधामा स्तरोन्नति गरिँदैछ। हाम्रो स्वर्ण जयन्ती समारोहको एक भागको रूपमा माननीय प्रधानमन्त्रीको भ्रमणको क्रममा उद्घाटन हुने तय भएको छ,स्तरोन्नति गरिएको नाम्ची जिल्ला अस्पतालले नयाँ एसटीएनएम अस्पतालमा बिरामीको भारलाई उल्लेखनीय रूपमा कम गर्नेछ र नाम्ची,गेजिङर सोरेङ जिल्लाहरूको स्वास्थ्य सेवा आवश्यकताहरू पूरा गर्नेछ। हाम्रो राज्यको हरेक कुना-कुनामा स्वास्थ्य सेवा विस्तार गर्न, हामीले मोबाइल भिलेज क्लिनिक पहललाई बलियो बनाएका छौं, जसले गर्दा स्वास्थ्य सेवा सिधै जनताको ढोकामा पुग्दछ,विशेष गरी दुर्गम क्षेत्रहरूको निम्ति उक्त योजना पुर्याउने काम गरिएको हो। यसले सबैभन्दा टाढा रहेका समुदायहरूलाई पनि आवश्यक स्वास्थ्य सेवाहरूमा पहुँच सुनिश्चित गर्दछ।हाम्रो प्रतिबद्धता दृढ छ - हामी स्वस्थ क्षेत्रमा सिक्किमलाई बलियो बनाउन जारी राख्नेछौं, जहाँ गुणस्तरीय स्वास्थ्य सबैको लागि मौलिक अधिकार हो।

हामी अगाडि बढ्दै जाँदा, स्वास्थ्य सेवाप्रति हाम्रो प्रतिबद्धता अटल रहनेछ। हामीले नयाँ एसटीएनएम अस्पतालको नेत्रोलोजी वार्डको स्तरोन्नतिमा उल्लेखनीय लगानी गर्नुका साथै अत्याधुनिक चिकित्सा उपकरणहरू खरिद गर्न पर्याप्त रकम विनियोजन गरेका छौं। बिरामीहरूलाई विशेष उपचारको लागि सिक्किम बाहिर यात्रा गर्न नपरोस् भनेर मिर्गौला प्रत्यारोपण सुविधा स्थापना गर्ने योजना पनि छ। यसका साथै, हामी मुख्यमन्त्री स्वास्थ्य सुविधा योजना र मुख्यमन्त्री चिकित्सा सहायता योजना मार्फत स्वास्थ्य सेवाको पहुँचलाई प्राथमिकता दिइरहेका छौं, जसले गर्दा आवश्यकतामा परेकाहरूलाई आर्थिक सहयोग सुनिश्चित हुन्छ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, पर्यटन हाम्रो आर्थिक विकासको आधारशिला बनेको छ, र राज्य सरकार सिक्किमलाई विश्वस्तरीय यात्रा गन्तव्यमा रूपान्तरण गर्न प्रतिबद्ध छ। यसको अनुपम प्राकृतिक सौन्दर्य, समृद्ध सांस्कृतिक सम्पदा र न्यानो

मुख्यमन्त्रीको सन्देश...

आतिथ्यको साथ, हाम्रो राज्यले सधैं विश्वभरका आगन्तुकहरूलाई मोहित पारेको छ। हाम्रो पर्यटन क्षेत्रलाई अझ बढाउन हामीले धेरै ऐतिहासिक परियोजनाहरू सञ्चालन गरेका छौं जसले सिक्किमलाई दिगो र साहसिक पर्यटनको लागि एक प्रमुख गन्तव्यको रूपमा स्थापित गर्नेछ। हाम्रो सबैभन्दा महत्वाकांक्षी परियोजनाहरूमध्ये एक दक्षिण सिक्किमको याङ्गाङमा धाप्परदेखि भालेदुङ्गासम्मको पर्यावरणमैत्री रोपवे हो, जुन रुपैयाँ २०६.५७ करोडको लगानीमा सम्पन्न भएको छ। यो उल्लेखनीय पूर्वाधार ३,०२४ मिटर फैलिएको छ र यसमा दुई स्टेशनहरू - धाप्पर (एलटीपी) र भालेदुङ्गा चुचुरो (यूटीपी) समावेश छन् - जुन १८ वटा टावरहरूको सहायताले जोडिएका छन्।

१,३४८ मिटरको लम्बाई, उचाइ र प्रत्येकमा आठ यात्रु अट्टे क्यबिनहरू भएको यो रोपवेले साहसिक कार्य र प्राकृतिक भव्यतालाई संयोजन गर्दै एक आकर्षित अनुभव प्रदान गर्दछ। अर्को प्रमुख उपलब्धि भनेको पश्चिम सिक्किमको पेलिङ हेलिपेडदेखि साँझछोलिङ मठसम्मको यात्रु रोपवेको निर्माण सम्पन्न हुनु हो, जुन १६६.७२ करोड रुपैयाँको लगानीमा विकसित गरिएको छ। फ्रान्सको एम/एस पोमा-सँगको सहकार्यमा निर्मित, यो रोपवेले प्रसिद्ध चेनरेञ्जिङ्ग स्काईवाक र साँझछोलिङ मठ सहित प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यहरूसँग सम्पर्क बढाउँछ। ८१ मिटरको ठाडो, उँचाइसहित ६६२ मिटरमा फैलिएको, यसले भव्य कञ्चनजङ्गा श्रृङ्खलाको मनोरम दृश्यहरू प्रदान गर्दछ। सबै निर्माण सम्पन्न भएपछि, यो आकर्षण व्यावसायिक सञ्चालनको लागि तयार छ, जसले गर्दा पेलिङको भ्रमण गर्ने पर्ने स्थानको रूपमा प्रतिष्ठा अझ बलियो बनेको छ।

सिक्किमलाई एक अग्रणी इको-टुरिज्म हबको रूपमा स्थापित गर्न, हामीले नाम्ची जिल्लाको भालेदुङ्गामा रुपैयाँ ३६६.१४ करोडको लगानीमा अत्याधुनिक स्काईवाक निर्माणलाई प्राथमिकता दिएका छौं। यो ऐतिहासिक परियोजना, भारतमा आफ्नो प्रकारको पहिलो, ३,३०० मिटरको उचाइमा २४० मिटर लामो, ३६० डिग्री गोलाकार स्काईवाक रहेको छ। यसको क्यान्टिलभर सिसाको भुइँले आगन्तुकहरूलाई वरपरका पहाड र उपत्यकाहरूको आश्चर्यजनक चराहरूको दृश्य प्रदान गर्दछ। यस साइटमा रोपवेको माथिल्लो टर्मिनललाई स्काईवाकसँग जोड्ने फ्युनिक्युलर, एउटा फलैचा, र शान्त मीनाम बन्धजन्तु अभयारण्य हुँदै २५० मिटर लामो प्रकृति मार्ग पनि समावेश छ। यो परियोजनाले उच्च मूल्यको पर्यटनलाई उल्लेखनीय रूपमा बढावा दिनेछ, जसले हाम्रो राज्यमा साहसिक कार्य खोज्नेहरूको नयाँ लहर ल्याउनेछ।

गेजिङ जिल्लामा, ऐतिहासिक सिंगशोर त्रिजलाई पीएम-डिभाइन पहल अन्तर्गत रुपैयाँ ८७.५१ करोडको लगानीमा तल्लो भाग सिसा रहेको स्काईवाकमा परिणत गरिँदैछ। एकपटक पूरा भएपछि, यो भारतको सबैभन्दा शानदार स्काईवाकहरू मध्ये एकको रूपमा खडा हुनेछ, २४० मिटर लामो र गहिरो खोंचबाट ६,६०० फिटको उचाइमा उभिएको उक्त पुल, साहसिक गतिविधिहरूको लागि पुल मुनि थप २०-मिटर प्लेटफर्म निर्माण गरिनेछ, र क्याफेटेरिया, पार्किङ र दृश्यावलोकन

जस्ता आगन्तुक-मैत्री सुविधाहरूले अनुभवलाई अझ बढाउनेछ। उच्च-गुणस्तरको कार्यक्रम पूर्वाधारको आवश्यकतालाई स्वीकार गर्दै, राज्य सरकारले रुपैयाँ ६०० करोडको लगानीमा गान्तोकको नामलीमा एक अत्याधुनिक कन्भेन्सन सेन्टर पनि निर्माण गर्दैछ। बहुमुखी सम्मेलन कक्ष, मिनी सम्मेलन कक्ष, भोज र बैठक कोठा, पाहुना आवास, र तातो स्वीमिंग पूलले सुसज्जित यो सुविधामा २,००० जनासम्म पाहुनाहरू अटाउन सक्नेछन्। यसले सिक्किमलाई सम्मेलन, व्यापार शिखर सम्मेलन र विलासी विवाहको लागि पनि एक प्रमुख गन्तव्यको रूपमा स्थापित गर्ने तयारी हुने छ।

यी महत्वाकांक्षी परियोजनाहरूले हाम्रो वातावरणीय अखण्डतालाई संरक्षण गर्दै सिक्किमलाई विश्वव्यापी पर्यटन गन्तव्य बनाउने हाम्रो प्रतिबद्धतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछन्। विश्वस्तरीय पूर्वाधारसँग दिगोपनलाई एकीकृत गरेर, हामी हाम्रा जनताका लागि नयाँ अवसरहरू खोलिरहेका छौं, रोजगारी सिर्जना गरिरहेका छौं र हाम्रो अर्थतन्त्रलाई बलियो बनाइरहेका छौं। यस मार्गमा अगाडि बढ्दै जाँदा, म सबै सरोकारवालाहरू - पर्यटन उद्यमीहरू, स्थानीय समुदायहरू र आगन्तुकहरूलाई - सिक्किमको उत्कृष्टतालाई विश्वसामु प्रस्तुत गर्न हामीसँग सामेल हुन आमन्त्रित गर्दछु।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, राज्य सरकारले महिला सशक्तिकरण र सामाजिक सुरक्षामा पनि उल्लेखनीय प्रगति गरेको छ, जसले गर्दा सिक्किमभरिका महिलाहरूलाई आर्थिक स्वतन्त्रता, नेतृत्व भूमिका र सामाजिक कल्याणमा बढी पहुँच प्राप्त भएको सुनिश्चित गरिएको छ। प्रगतिशील पहल र लक्षित सहयोग मार्फत, हामी एउटा यस्तो समाज निर्माण गर्न प्रतिबद्ध छौं जहाँ प्रत्येक महिलाले फस्टाउन, अर्थपूर्ण योगदान दिन र सम्मानजनक जीवन बिताउन सक्न।

सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजनाले हजारौं एकल आमाहरूलाई आर्थिक सहयोग प्रदान गरेको छ, जसले गर्दा उनीहरूको आर्थिक सुरक्षा सुदृढ भएको छ र उनीहरूका बालबालिकाको भविष्यलाई सहयोग गरेको छ। यस कार्यक्रमअन्तर्गत, आमाहरूले दुई किस्तामा वार्षिक रुपैयाँ ४०,००० को आर्थिक अनुदान पाउँछन्, जसले गर्दा उनीहरू आफ्ना बालबालिकाको शिक्षामा लगानी गर्न, साना व्यवसाय सुरु गर्न वा घरायसी आवश्यकताहरू पूरा गर्न सक्षम हुन्छन्। समाजमा महिलाहरूको अमूल्य योगदानलाई मान्यता दिँदै, हामीले पञ्चायत पदहरूमा महिलाहरूको लागि ५०% आरक्षणको व्यवस्था गरेका छौं, जसले गर्दा उनीहरूलाई नेतृत्वदायी भूमिका लिन र शासनमा सक्रिय रूपमा भाग लिन सशक्त बनाएको छ। यसका साथै, महिलाहरूलाई अब करार काममा आरक्षित अवसरहरू छन्, जसले गर्दा उनीहरूलाई रोजगारीको ठूलो सम्भावना र आर्थिक स्थिरता प्रदान गर्दछ।

यीबाहेक, राज्य सरकारले सिक्किम आमा सहयोग योजना सुरु गरेको छ, जुन राज्यभरका घरपरिवारमा स्वास्थ्य, सरसफाइ र ऊर्जा पहुँच सुधार गर्ने उद्देश्यले एक परिवर्तनकारी पहल गरेको छ। यस

कार्यक्रम मार्फत, १८ देखि ५६ वर्ष उमेर समूहका आमाहरूले वार्षिक चारवटा निःशुल्क एलपीजी सिलिन्डर रिफिल पाउनेछन्, जसले गर्दा दाउरा र मट्टितेल जस्ता परम्परागत खाना पकाउने विधिहरूमा उनीहरूको निर्भरता कम हुनेछ। हानिकारक धुवाँको सम्पर्कलाई हटाएर, यो पहलले श्वासप्रश्वास स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय सुधार गर्नेछ, घरभित्रको प्रदूषण कम गर्नेछ र घरायसी कामको बोझ कम गर्नेछ, विशेष गरी ग्रामीण क्षेत्रका महिलाहरूको लागि। यो कार्यक्रम दिगो जीवनयापन र वातावरण संरक्षणको हाम्रो बृहत् लक्ष्यसँग पनि मिल्दोजुल्दो छ, जसले सिक्किमलाई तल्लो तहमा स्वच्छ ऊर्जा अपनाउनेमा एक आदर्श राज्य बनाउँछ। लैङ्गिक समानता र सामाजिक सुरक्षाप्रति हाम्रो प्रतिबद्धता अडिग छ। यी लक्षित नीतिहरू र प्रगतिशील कार्यक्रमहरू मार्फत, हामी थप समावेशी र समतामूलक सिक्किमलाई आकार दिइरहेका छौं, जहाँ प्रत्येक महिलालाई आफ्नो पूर्ण क्षमता हासिल गर्ने र राज्यको विकासमा योगदान पुर्याउने अवसर प्राप्त हुनेछ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, हाम्रो फोहोर-मैला निर्मूल बनाउने नीतिहरू, वनीकरण कार्यक्रमहरू, र जैविक विविधता संरक्षण गर्ने प्रयासहरूले सिक्किमलाई भारतको सबैभन्दा वातावरणीय र जिम्मेवार राज्यहरूमध्ये एकको रूपमा स्थापित गरेको छ। माई चाइल्ड फ्रम द वाइल्ड र 'एक पेड़ माँ के नाम' जस्ता कार्यक्रमहरूले समुदाय-संचालित संरक्षण प्रयासहरूलाई प्रेरित गरिरहेका छन्, जसले गर्दा मानिसहरू र प्रकृतिको सामंजस्यपूर्ण सहअस्तित्वलाई प्रवर्द्धन गरिएको छ। प्रगतिशील नीतिहरू, नवीन कार्यक्रमहरू, र सक्रिय जनसहभागिता मार्फत, राज्य सरकारले सिक्किमलाई भावी पुस्ताका लागि वातावरणीय नेतृत्व, दिगोपना र समृद्धिको ज्योति बनेको सुनिश्चित गरिरहेको छ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, ७६ औं गणतन्त्र दिवस मनाउँदै गर्दा, यो हाम्रो प्रगति, उपलब्धिहरू र आगामी चुनौतीहरूको बारेमा सोच्ने क्षण हो। तत्काल ध्यान दिनुपर्ने यस्तै एउटा चुनौती भनेको सिक्किममा घट्टो कुल प्रजनन दर (टीएफआर) हो, जुन १९६८-६९ मा २.७५ बाट घटेर २०१९-२१ मा १.१ पुगेको छ, २.१ मा प्रतिस्थापन दरको साथ, यो जनसांख्यिकीय परिवर्तनले हाम्रो सामाजिक र आर्थिक संरचनामा दीर्घकालीन प्रभाव पार्छ। हाम्रो राज्यको दिगो र समावेशी भविष्य सुनिश्चित गर्न यस मुद्दालाई सम्बोधन गर्न स्पष्ट दृष्टिकोण र रणनीतिक हस्तक्षेप आवश्यक छ।

यो केवल चिकित्सा चिन्ता मात्र होइन, सामाजिक-आर्थिक, मनोवैज्ञानिक र सांस्कृतिक कारकहरूसँग गाँसिएको जटिल मुद्दा हो। हाम्रो अनुरोधमा, स्वास्थ्य तथा परिवार कल्याण मन्त्रालयले आफ्नो सहयोग विस्तार गरेको छ, र व्यापक कार्य योजना तर्जुमा गर्न टीएफआर-मा अन्तर-विभागीय कार्य समूह (आईडीडब्ल्यूदजी) गठन गरिएको छ। १० जिल्लाई २०२३ मा गान्तोकमा विज्ञ समूहको बैठक आयोजना गरिएको थियो, जसमा राष्ट्रिय विज्ञहरूलाई बहुमूल्य सिफारिसहरू प्रदान गर्न एकसाथ ल्याइयो। प्रमुख कार्यहरू पहिले नै कार्यान्वयनमा आइसकेका छन्। सिक्किम

विश्वविद्यालयद्वारा वात्सल्य योजनाको मध्यावधि मूल्याङ्कन भइरहेको छ, र विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्ल्यूएचओ) सँग मिलेर प्रमाणमा आधारित सूचना, शिक्षा र सञ्चार (आईईसी) अभियान विकास गरिएको छ। सिक्किममा सहायक प्रजनन प्रविधि (एआरटी) केन्द्र स्थापना गर्न एम्स नयाँ दिल्ली र आर्मी अस्पताल (अनुसन्धान र रेफरल), नयाँ दिल्लीसँग पनि साझेदारी स्थापित गरिएको छ, जसको लागि हाल एमओयू प्रक्रियामा छ। यसैबीच, मुम्बईस्थित राष्ट्रिय प्रजनन तथा बाल स्वास्थ्य अनुसन्धान संस्थानको एक अनुसन्धान अध्ययनले प्रजनन प्रवृत्तिलाई असर गर्ने सामाजिक-सांस्कृतिक र क्लिनिकल कारकहरूको विश्लेषण गरिरहेको छ।

पहुँचयोग्य र उच्च-गुणस्तरको प्रजनन सेवा प्रदान गर्न, गान्तोकको एसटीएनएम अस्पतालमा प्रजनन औषधि एकाइ स्थापना गरिएको छ, र प्रजनन चुनौतीहरूको सामना गरिरहेका दम्पतीहरूलाई सहयोग गर्न स्तर १ एआरटी (आईभीएफ र आईयुआई) एकाइको योजना बनाइएको छ। यी पहलहरूले परिवारहरूलाई बलियो बनाउने र हाम्रो जनसांख्यिकीय भविष्य सुरक्षित गर्ने हाम्रो प्रतिबद्धतालाई पुनः पुष्टि गर्छन्।

स्वास्थ्य सेवा हस्तक्षेपद्वि बाहिर हेर्नु हो भने, सरकारले आर्थिक सशक्तिकरण, सामाजिक सुरक्षा र सन्तुलित जनसांख्यिकीय वृद्धिलाई प्रवर्द्धन गर्न अग्रगामी पहलहरू सुरु गरेको छ। सिक्किम इन्स्पयर्स (इन्टीग्रेटेड सर्भिस प्रोभिजन एण्ड इन्फोभेसन फर रिभाइभिङ इकोनोमीज) पहलले जनसांख्यिकीय चुनौतीहरूलाई आर्थिक विकाससँग एकीकृत गर्दछ। योजना तथा विकास विभाग अन्तर्गत कार्यान्वयन गरिएको, यसमा सिक्किम विश्वविद्यालय र सिक्किम मणिपाल चिकित्सा विज्ञान संस्थान सहित धेरै सरकारी निकायहरू र शैक्षिक संस्थाहरू संलग्न छन्, जसमा विशेषज्ञ सिफारिसहरू सक्रिय रूपमा कार्यान्वयन भइरहेका छन्।

वर्ष-२०२२ मा सुरु गरिएको वात्सल्य योजनाले आईभीएफ र बाँझोपन उपचार गराइरहेका दम्पतीहरूलाई रुपैयाँ ३ लाखको आर्थिक सहायता प्रदान गर्दछ, जसले गर्दा आर्थिक अवरोधहरूले अभिभावकत्वको यात्रामा बाधा नपुगोस् भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्छ। यसका साथै, परिवारमैत्री नीतिहरूको महत्त्वलाई मान्यता दिँदै, मातृत्व बिदा अधिकार संशोधन २०२२ ले सरकारी कर्मचारीहरूका लागि १२ महिनाको प्रसूति बिदा र एक महिनाको पितृत्व बिदा प्रदान गर्दछ। ठूला परिवारहरूलाई प्रोत्साहन गर्न, दोस्रो बच्चाको जन्ममा अग्रिम आर्थिक सहयोग दिइन्छ, जसले बढ्दो परिवारहरूको लागि आर्थिक स्थिरता सुनिश्चित गर्दछ। यी रणनीतिक हस्तक्षेपहरूले प्रगतिशील, समावेशी र समृद्ध सिक्किम निर्माण गर्ने हाम्रो अटल प्रतिबद्धतालाई प्रतिबिम्बित गर्दछन्। आर्थिक स्थिरता, सामाजिक सुरक्षा, स्वास्थ्य सेवा, र जनसांख्यिकीय लचिलोपनलाई एकीकृत गरेर, हामी बलियो, दिगो भविष्यको लागि जग बसालिरहेका छौं। परिवारहरू समृद्ध समाजको मेरुदण्ड हुन्, र उनीहरूको कल्याण हाम्रो दीर्घकालीन समृद्धिको लागि आवश्यक छ। आज हामीले लागू गर्ने उपायहरूले वर्तमान पुस्तालाई मात्र सहयोग

गर्दैनन् तर आउने पुस्ताको लागि उज्वल भविष्य पनि सुरक्षित गर्नेछन्। हामी हाम्रा नागरिकहरूलाई जीवनको हरेक चरणमा, जन्मदेखि शिक्षासम्म, रोजगारीदेखि अवकाशसम्म सहयोग गर्न प्रतिबद्ध छौं, जसले गर्दा सिक्किम प्रगतिशील, समावेशी र समृद्ध राज्यको रूपमा निरन्तर फस्टाउँदै जानेछ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, राज्य सरकारको पहल हाइलाइट गरेका केही प्रमुख उपायहरू सहित, भारत सरकारका योजनाहरू अत्यन्त इमानदारी, प्रतिबद्धता र समर्पणका साथ कार्यान्वयन गरिएको छ।

केन्द्र सरकारको दृढ समर्थन र मार्गदर्शनसँगै यी सहयोगी प्रयासहरू मार्फत नै हामी विकसित सिक्किमको हाम्रो दृष्टिकोणलाई वास्तविकतामा परिणत गर्न सक्छौं जुन माननीय प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदी जीको विकसितभारत-२०४७को व्यापक लक्ष्यसँग मिल्छ।

मेरा प्रिय नागरिकहरू, भविष्यलाई हेर्दा, राज्य सरकार प्रगति र विकासको गतिलाई कायम राख्न दृढ छ। हाम्रो रणनीतिक दृष्टिकोणको एक भागको रूपमा, हामीले बि-पा-सा - बिजली, पानी र सडक (बिजुली, पानी र सडक) लाई प्राथमिकता दिएका छौं, यी सबैलाई आर्थिक वृद्धिको आधारभूत स्तम्भको रूपमा मान्यता दिँदै, यी मुख्य पूर्वाधार क्षेत्रहरूलाई सुदृढ पार्नाले हाम्रा नागरिकहरूको जीवनस्तरमा वृद्धि मात्र हुनेछैन तर नयाँ अवसरहरू पनि खोल्नेछ, दिगो विकासलाई अगाडि बढाउनेछ, र प्रत्येक सिक्किमीलाई आत्मनिर्भर र प्रगतिशील सिक्किमको हाम्रो साझा दृष्टिकोणमा योगदान पुर्याउन सशक्त बनाउनेछ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्नेछ।

हामी अगाडि बढ्दै जाँदा, सुनौलो सिक्किम, समृद्ध सिक्किम, समर्थ सिक्किम - सुनौलो, समृद्ध र आत्मनिर्भर राज्य - निर्माण गर्ने हाम्रो प्रतिबद्धता अटल छ। म सबै पुरस्कृत व्यक्तिहरूलाई आ-आफ्नो क्षेत्रमा उत्कृष्टता र समर्पणको लागि हार्दिक बधाई दिन्छु। तपाईंको योगदानले हामीलाई राम्रो भोलिको लागि प्रयास गर्न प्रेरित गर्छ र हामीले परिकल्पना गरेको सिक्किमलाई साकार पार्ने हाम्रो सामूहिक संकल्पलाई सुदृढ बनाउँछ।

आफ्नो विषयलाई समापन गर्नुअघि, म यो कुरा जोड दिन चाहन्छु कि १६ मई २०२५ मा, हामी भारतको २२औं राज्यको रूपमा सिक्किम राज्यको ५०औं वर्षगाँठगर्वाका साथ मनाउँछौं। यो कोसेदुङ्गाले केन्द्र सरकारको अटल समर्थन र सहकार्यले सम्भव भएको प्रगति र लचिलोपनको उल्लेखनीय यात्रालाई सङ्केत गर्दछ। सिक्किमको विकासलाई आकार दिन केन्द्र सरकारले विभिन्न क्षेत्रहरूमा हामीलाई सहयोग प्रदान गरेकोमा हामी हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं। म सबैलाई हाम्रो राज्य स्थापनाको उत्सव मनाउन जोशका साथ भाग लिन पनि आग्रह गर्दछु। उज्वल भविष्यको लागि नवप्रवर्तन, समावेशीता र दिगोपनलाई अंगाल्दै हामी सँगै अगाडि बढौं।

जय भारत! जय सिक्किम!